

**TYBYANSOW NOWYDH
A-DRO DHE
*GWRIANS AN BYS***

Dr Ken George

Pennseythun Gernewek 2021

dre [Zoom](#)

Godybiethow (*hypotheses*)

kemmerys diworth ow dyskans yn 2010

- **Keith Bailey:**

Jordan a ystynnas ha dasskrifa diworth fentynyow kottha, yntredha *OM*.

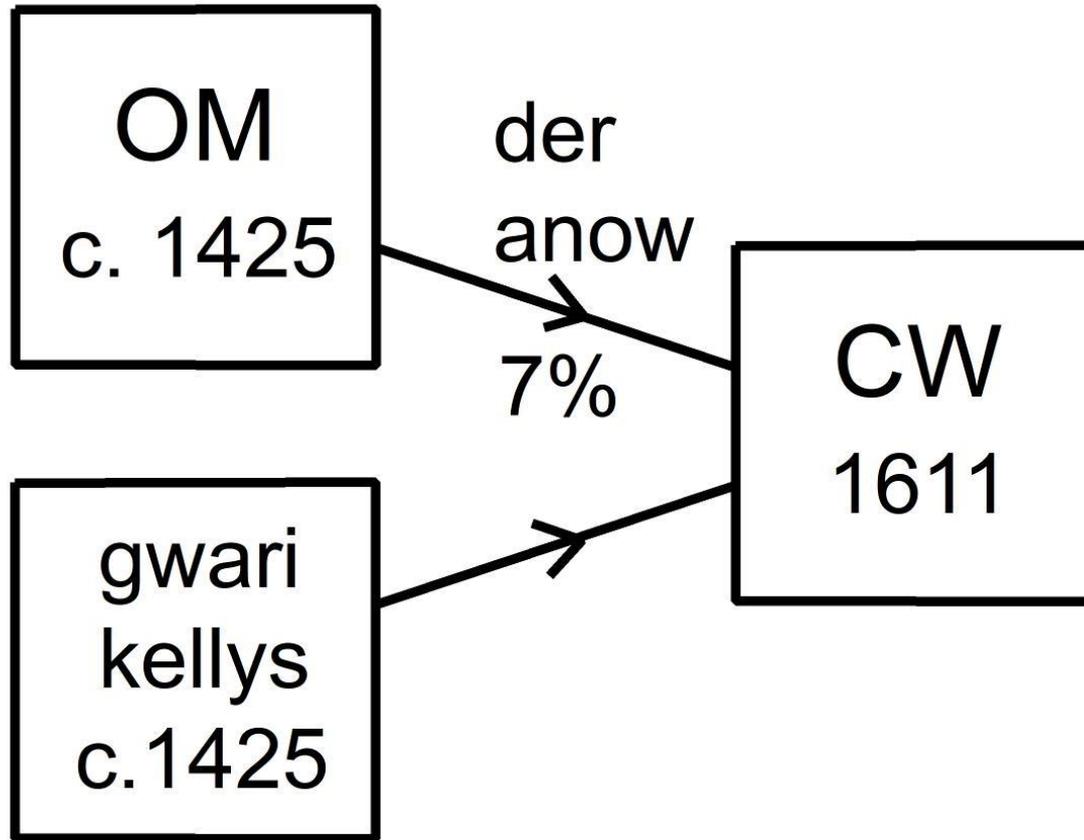
- **Pamela Neuss:**

Jordan a woslowas orth neb den neb re dhysksa gwari-merkyl a'n Oesow Kres, ha skrifa an pyth a ylli perthi kov anedha.

- **Ger an diwettha:**

Martesen an dhew yw ewn!

Tybyansow Keith Bailey ha Pamela Neuss

Gorwel an areth

- Patronymow hengovek a wers: A8, S6, S8
- Ystynnansow an gwersow
- Teudhansow ha legransow
- Furvyansow an gwersow
- Patronymow gwers nowydh yn *CW*: Sx, R8
- Troghennow yn *CW*
- O William Jordan awtour *CW*?
- P'eur y feu skrifys *CW*?

PATRONYOW GWERS

Y'n gwariow-merkyl kyns *CW*, ogas oll an gwersow yw selys war onan a dri fatron.

Kevys yns yn *CW* ynwedh.

- S6 AABCCB an esya dhe wruthyl
- S8 ABABCDDC kalessa
- A8 ABABABAB an kalessa

Yma lies varienn a'n re ma.

Patron S6

CW.0325	owte ellas gallaf fasowe /	A
CW.0326	ythesaf in tewolgowe /	A
CW.0327	ný allaf dos anotha /	B
CW.0328	in pyth downe ýthof towles /	C
CW.0329	abarth in efarn kelmys /	C
CW.0330	gans chayne tane a dro thymo /	B

Patron A8

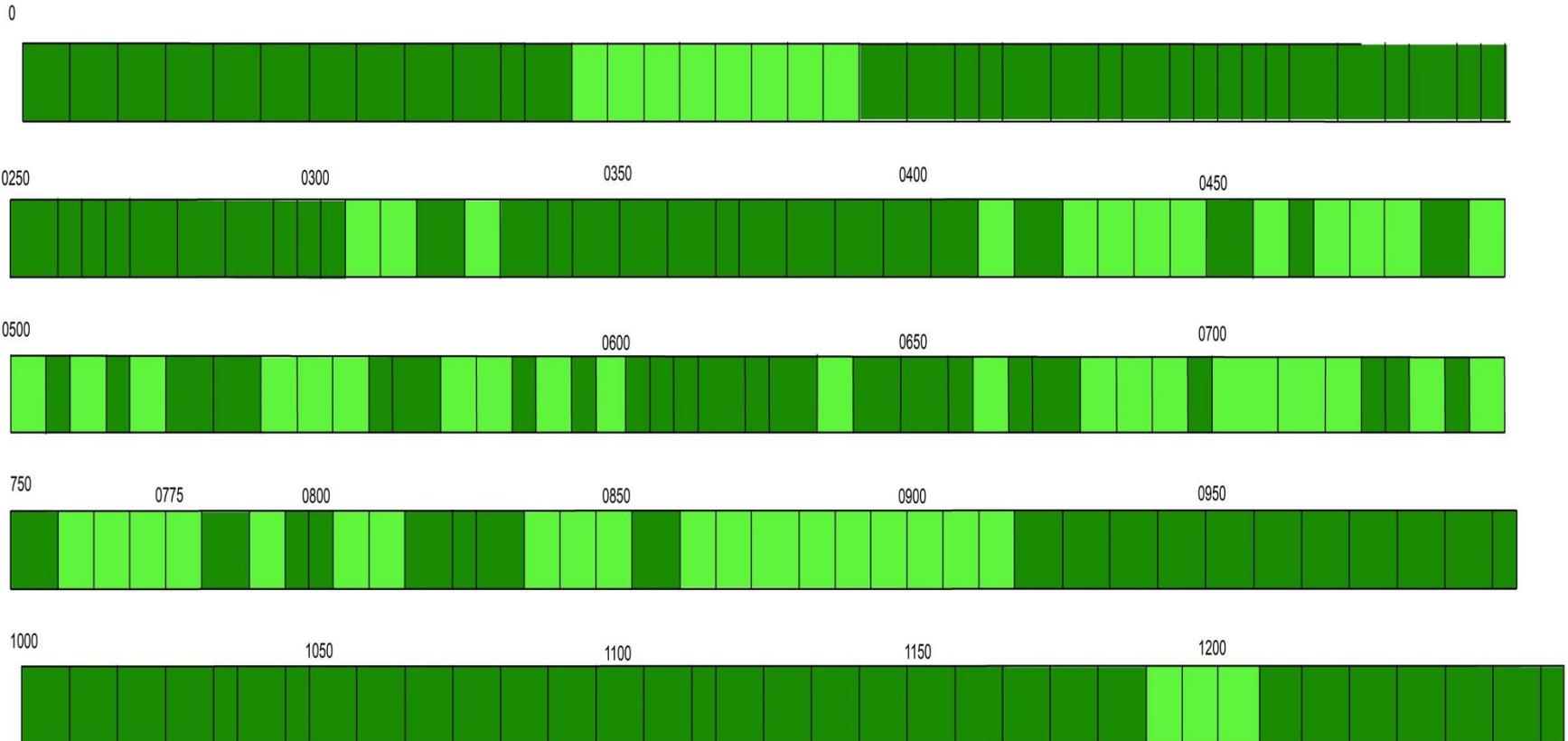
- Ogas pub gwers yn *PA.* yw A8.
- An kynsa deg gwers yn *OM.* yw A8.
- Nyns yw A8 kevys yn *BK.*

CW.0105	in pypas dyth orth ow breis /	A
CW.0106	an puskas heb falladowe /	B
CW.0107	hag oll an ethyn keffrys /	A
CW.0108	me a gwra thom falladow /	B
CW.0109	hag oll an bestas yn beyse /	A
CW.0110	gans prevas a bub sortowe /	B
CW.0111	an ryma ew oll teke gwryes /	A
CW.0112	me as sone war barth heb gowe. /	B

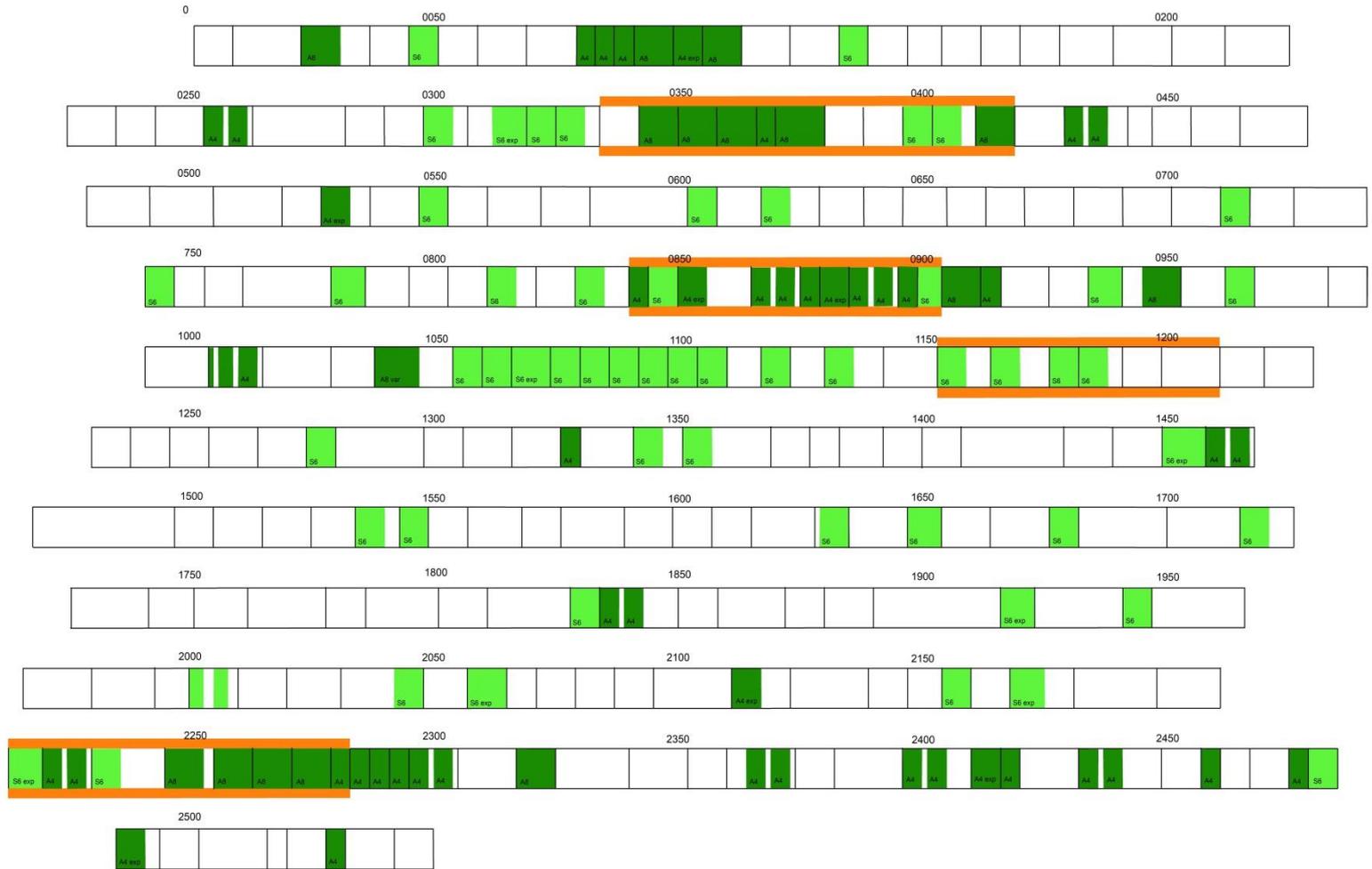
A8, A4 hag S6 yn *OM.0001-1258*

A8 hag A4 = gwyrddh tewal

S6 = gwyrddh kler

A8, A4 hag S6 yn CW

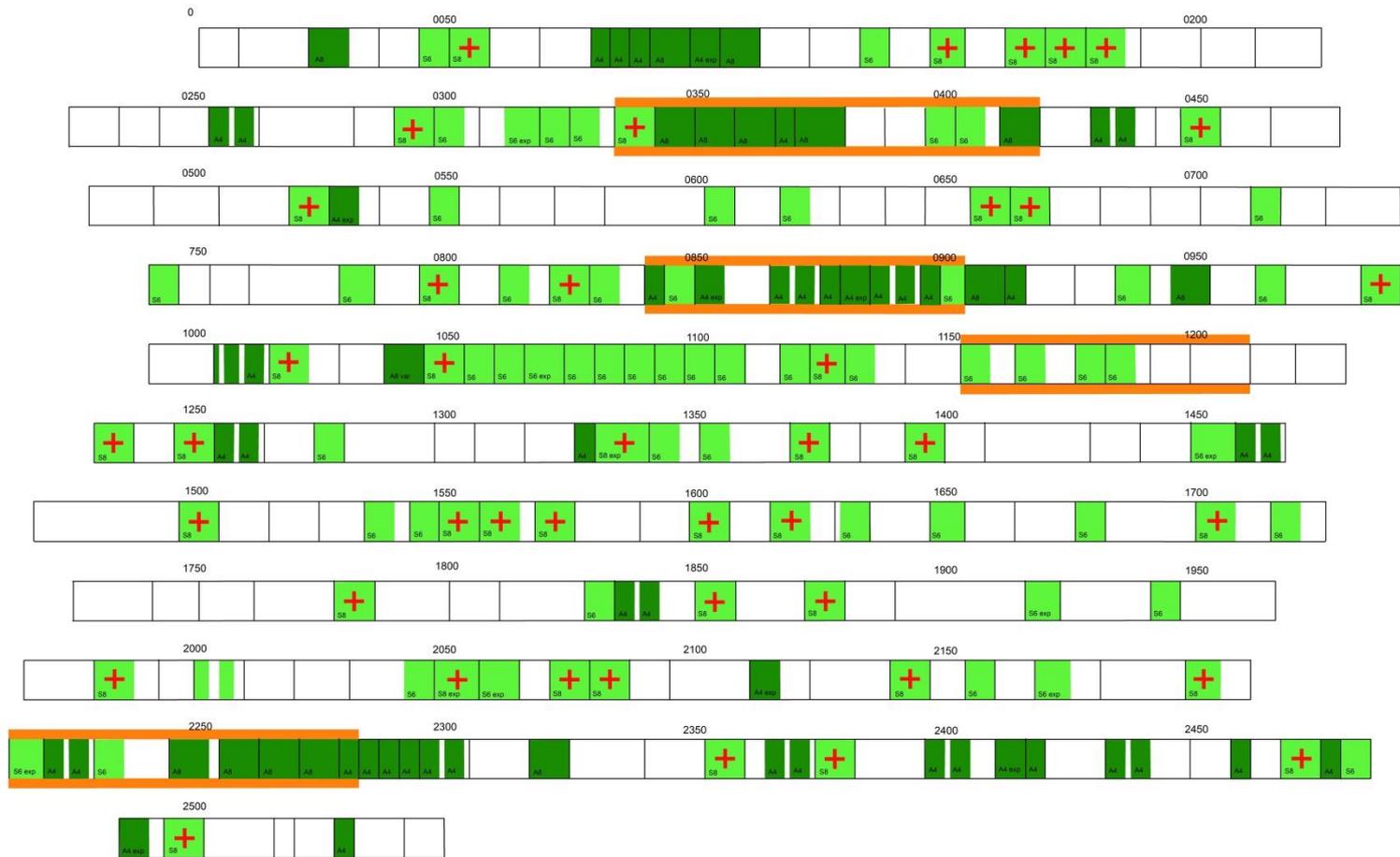
Patron S8

- An patron ma yw kevys dre vras yn BM. hag yn BK.

CW.0162	pyw henna a veth mar vold /	A	7
CW.0163	cowse gear warbyn lucyfer /	B	7
CW.0164	<i>heare he hath unto you told /</i>	A	7
CW.0165	<i>that in heaven ys not his peare /</i>	B	7
CW.0166	ha me an creyse /	C	4
CW.0167	why an gweall ow terlentry /	D	7
CW.0168	splanna es an howle devery /	D	7
CW.0169	me ath honor them del reyse /	C	7

A8, A4, S6 hag S8 yn CW

Gwersow S8 a's teves krowsyow **rudh**.

YSTYNNANSOW AN GWERSOW

An gwersow kemmyn a yll bos ystynnys.

An ystynnansow an kemmynna yw:

S₆₊₂ AABCCBCB (*BM*)

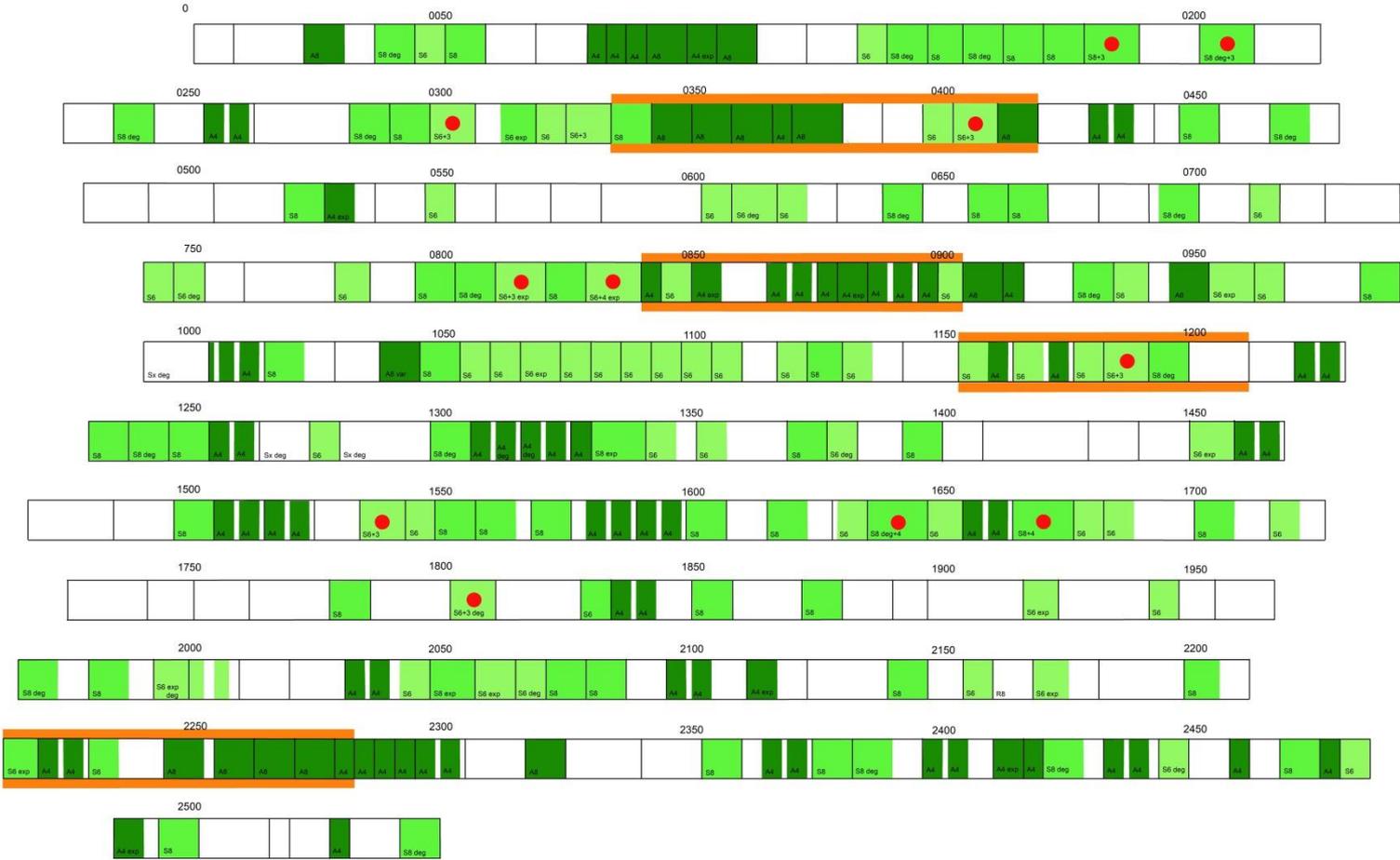
S₈₊₂ ABABCDDCDC (*BM*)

S₆₊₃ AABCCBDDDB

S₈₊₄ ABABCDDCEFFE

A₈₊₄ ABABABABCDDC

CW gans ystynnansow keworrys

TEUDHANSOW

HA LEGRASOW

Teudhansow ‘mergers’ (1)

Sonyow kottha	Spellyans kottha	Sonyow nowyttha	Spellyans nowyttha	Owth unya gans	Blydhen gresek
/ε/ [-ε]	<i>ynne</i> ‘in them’	[-a]	<i>ynna</i>	<i>ynna</i> ‘narrower’	c. 1485
/εK/ [-εK]	<i>gweles</i> ‘to see’	[-aK]	<i>gwelas</i>	<i>gwelas</i> ‘saw’	c. 1525
/ɔ/ [-ɔ]	<i>ynno</i> ‘in him’	[-a]	<i>ynna</i>	<i>ynna</i> ‘narrower’	c. 1525
/ɔ/ [-ɔK]	<i>gortos</i> ‘to wait’	[-aK]	<i>gortas</i>	<i>gortas</i> ‘waited’	c. 1525

Teudhansow (2)

Awos an teudhansow, ny wra nebes gwersow chevisys a *OM* oberi namoy.

OM.0057-0064

Del ony onen ha try A
tas ha map yn trynyte B
ny ad wra ty then a bry A
haval dagan face whare B

ny a whyth in thy vody A
sperys [may] hylly bewe B
han bewnans pan yn kyllly A
then dor ty a dreyl arte B

CW.0342-0349

Dell ony onyn ha try A
tas ha mab in trinitie B
me a wra ge dean a bry A
havall thagan face whare B

hag a wheth in [th]y body A
sperys may hallas bewa C
han bewnas pan an kelly A
zan doer te a dreyll arta C

Teudhansow (3)

An wers ma a veu skrifys wosa an teudhansow

Ger rim kyns an teudhansow

CW.2057-2064

gowethe

Yea Cayne hay gowetha

A

a vewe

in keth order a vewa

A

ragthe

an place ew ornas ractha

A

a-woeles

in efan barth a wollas

B

thotho

hag Adam vengens thotha

A

ragtho.

Lymbo ew ornys ractha

A

gowethe

da ragtha ef ha gowetha

A

bras

ny dastyans an payne bras

B

Teudhansow (4)

Ger rim kyns

an teudhansow

CW.1902-1905

themptye

hay gwreythow than doer ysall

A

hethes

besyn effarn ow hethas

B

fall

hag ena pur wyer heb fall

A

bras

ythesa in trobell braes

B

- Yma 25 ensampel avel an re ma.

Teudhansow (5)

Ger rim kyns an teudhansow

CW.0904-0911

themptye

Serpent rag aga themptya

A

mer a bayne es thyes ornys

B

malegas es dres pub tra

A

ha dreis preif ha beast in bys

B

~~~~~

neffre

owne a hanas rag neffra

A

dean an gevyth prest p^b preis

B

cruppye

ha te preif a wra cruppya

A

ha slynckya war doer a heys

B

- Yma 79 ensampel avel an re ma.

P'eur y feu CW skrifys? (1)

- 7% a *CW* a veu kemmerys diworth *OM*.
- Keith Bailey a grysi bos an remnans kemmerys diworth ken wari a'n keth oes.
- Mes kler yw y vos skrifys wosa an teudhansow, hemm yw wosa 1525.

Legras (1)

Legras (2)

LEGRAS = ‘degeneracy’ yn Sowsnek

Styryow an ger *degenerate* yn Sowsnek

1) having lost the physical, mental, or moral qualities considered normal and desirable; showing evidence of decline.

2) lacking some usual or expected property or quality.

Omnia y hwre devnydh a'n nesa styr.

Legras (skav)

CW.0638-0645

S8 legrys

Praga me a levar thies

A

y wruge dew ry an chardgna

B

genas a peva tastys

A

maga fure te a vea

B

in p^b poynt sure avella

B

Omnia y tal bos C
yn gwera dhien.

An tas ef ny vynsa sure

C

worthe dean vetholl bos mar fure

C

tha othvas a droke ha da

B

Legras (poes)

CW.0139-0146

S8 legrys

Elathe oll why a glowas A

pandra gowsow thym lemyn B

delnagoma polat brase A

gorrybowhe all pub onyn B

why a wore pythoma A

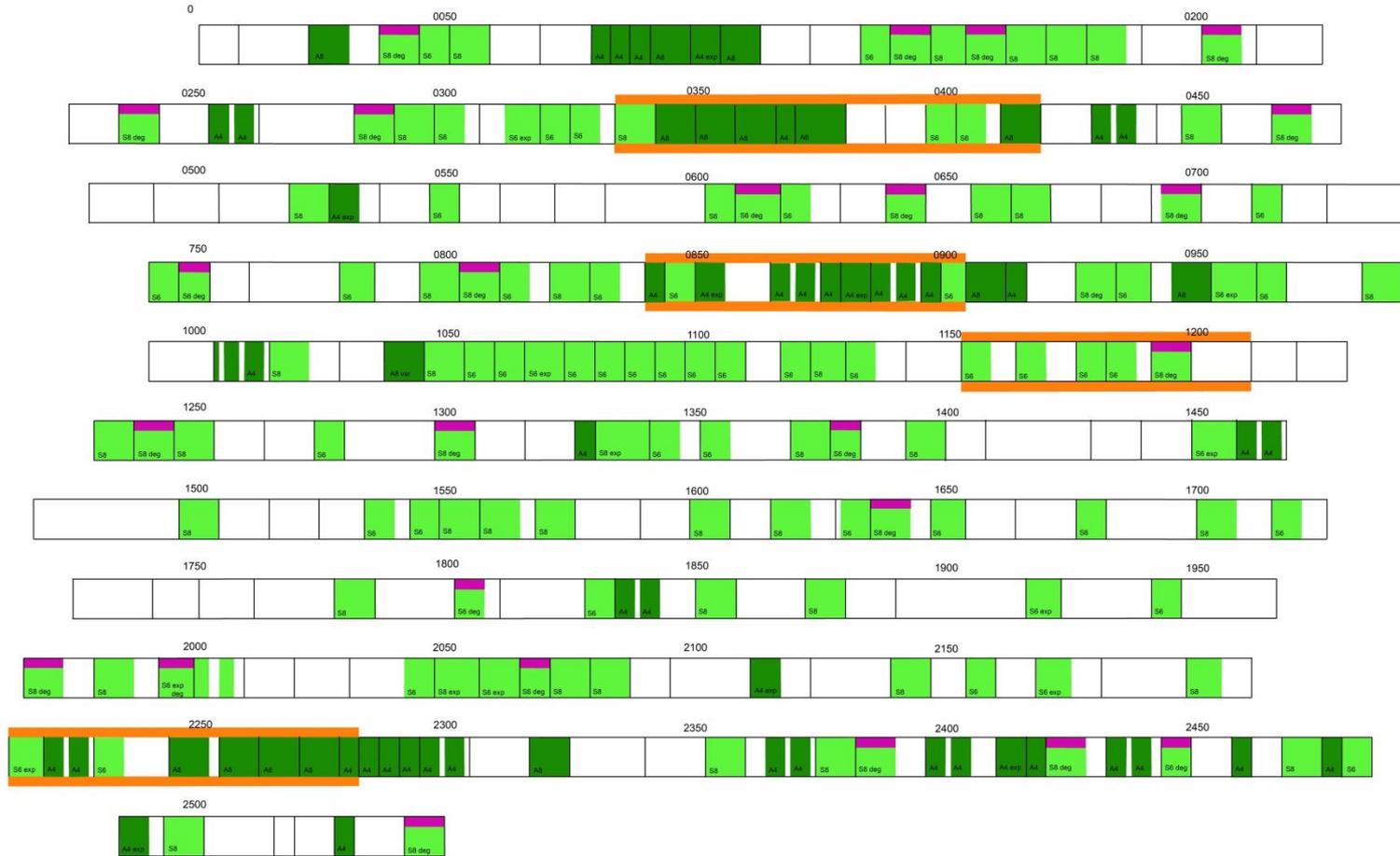
-----

an tase gallas a le[^]ma A

my a dowle nythe o[^]ma A

bis vyckan mara callaf A

CW gans legrasow keworrys

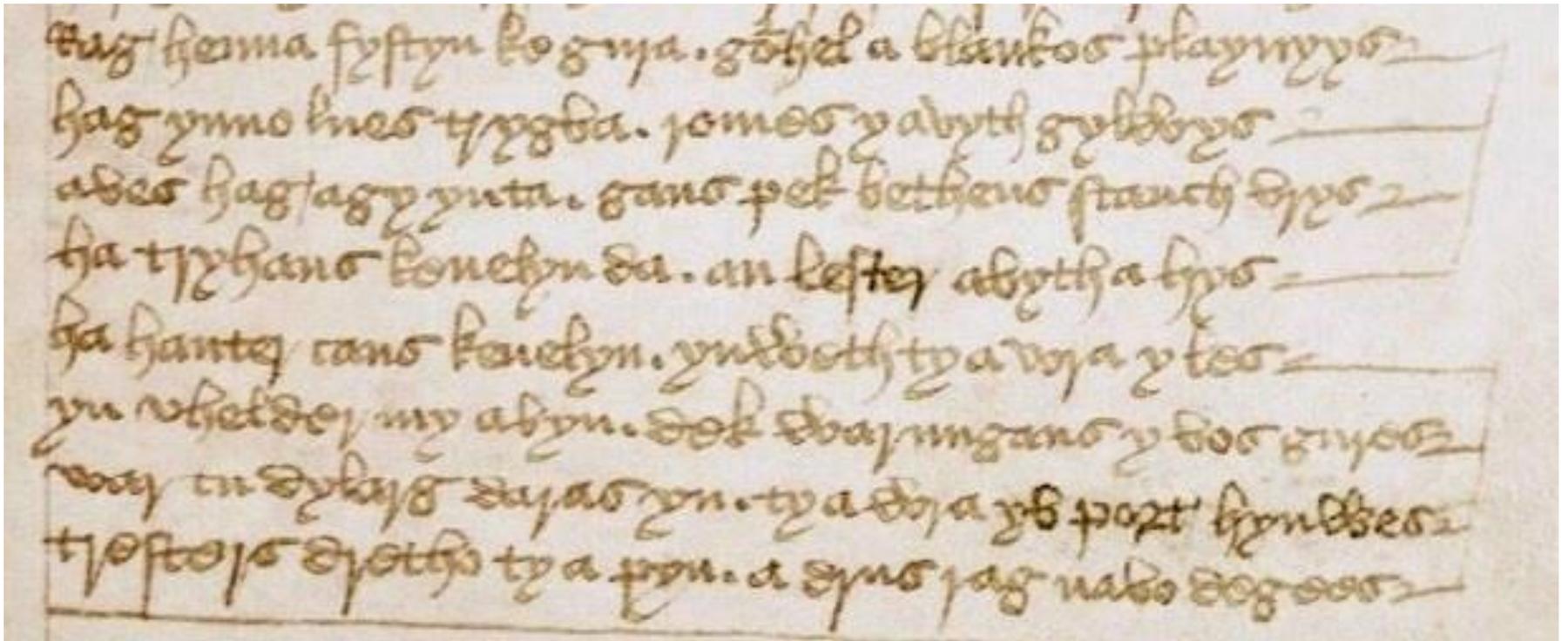

FURVYANSOW AN GWERSOW

Poesek yw gweles fatell vedha an gwersow
diskwedhys war an follenow.

Patron A8 (1)

Diw wers A8 diworth OM

raig henna fystyn kogma. gōhel a blauncoo' playnyyos
hag ymo lnes tygda. yomes y abyth syllovyos
ades hag tagy ynta. gano pet betheno franch dyos
ha tyghano kenehyn da. an kestej abyth a tyos
ha hantej cano kenehyn. ynddeth ty a wy a y tes
yu wheldej my abyn. deſ doaymgano y bos gnyos
way tu dylas dayas yn. ty a dya yb port hynlles
tjostoj dyeth ty a ppu. a gyno jag nabo dogos

Patron A8 (2)

OM linennow 0949 dhe 0964

rag henna fystyn ke gura • gorhel a blankos playnyys

hag ynno lues trygva • romes y a vyth gylwys

aves hag agy ynta • gans pek bethens stanchvrys

ha tryhans keuelyn da • an lester a vyth a hys

ha hanter cans keuelyn • ynweth ty a wra y les

yn vhelder my a vyn • dekwarnugans y vos gures

war tu dylarg daras yn • ty a wra yv port hynwes

tresters dretho ty a pyn • adrus rag na vo degees

Patron A8 (3)

An keth gwersow yn CW

Dag hona fyston to gwrn, gortfoc a planctoc, playnyd
hag tna loab trigwa, dromyrt i alytge hennoyd
A loab hag ugi mta, ganb poyto bolgance stancs gawnyd
ha tny canb fobolyn da, an llystwr alytge m hlyst

ha hantorcamb fobolyn, mroctge to a croru i loab
han fobolwr mo a llyst, deagwornnyganb may fo gawnyd
Owar tona a folla darab: da by a croru port offalo fennoyd
Jystoc dwtge by a playnt, a loab wag nabo dogyd

Patron A8 (4)

CW linennow 2255 dhe 2270

rag henna fysten ke gwra / gorthell a planckes playnyes
hag vnna leas trigva / rowmys ý a vythe henwys
a veas hag agy inta / gans peyke bethance stanche gwryes
ha try cans kevellýn da / an lysster a vythe in heys

ha hantercans kevelen / inweth te a wra yn leas
han vheldar me a vyn / deagwarnygans may fo gwryes
war tew a thella[rg] daras [yn] / tý a wra port ef a v^t henwys
jystes dretha ty a playne / a leas na vo degys

Patron S6 (1)

OM linenow 0577 dhe 0582

AABCCB

Otte voys mernans abel **A**
the vroder prest ov kelwel **A**

mylleges nefre re by **C**
hag ol an tyr a bywfy **C**

an dor warnaf pup teller **B**
yv mylleges yth ober **B**

Patron S6 (2)

CW linenow 1153 dhe 1158

AAB|CCB

yta voice mernans abell ∞ ∞ **A**

thethe vrodar prest ow kyllwall **A**

an doer warnas pub tellar **B**

malegas nefra re by ∞ **C**

hag oll an tyer a bewhy **C**

ew malegas yth ober **B**

Patron S6 (3)

An keth gwers diworth CW
gans an rimyow

yta voice mernans abell	A	<i>Ral</i>	[-al]
thethe vrodar prest ow kyllwall	A	<i>Ral</i>	[-al]
an doer warnas pub tellar	B	<i>Rar</i>	[-ar]
malegas nefra re by	C	<i>Ry</i>	[-'i:]
hag oll an tyer a bewhy	C	<i>Ry</i>	[-i]
ew malegas yth ober	B	<i>Rar</i>	[-ar]

Patron S8 (1)

An rymyow yn S8 yw ABABCDDC.

An syllabennow yw 77774777.

Nyns eus saw dew ensampel yn *Ordinalia*.

PC.3235-3242

bennath ihesu theugh neffre • ha henna prest me a pys _____ ha deug
ens pup ol war tuhe tre • an guary yw dywythys _____ a var _____
avorow my agas pys _____
the welas fetel sevys _____ cryst mes an beth clor ha war _____

Patron S8 (2)

Gwersow S8 yw kemmynna yn *BM*.

BM linennow 0082 dhe 0089

ABABCDDC

honour zyvgh master worthy

A

ha benytha mur reuerens

B

duk conan pur yredy

A

y vab rag cawas dyskans

B

ateva zyugh doctor wek

D

dyskovgh ef yn maner dek

D

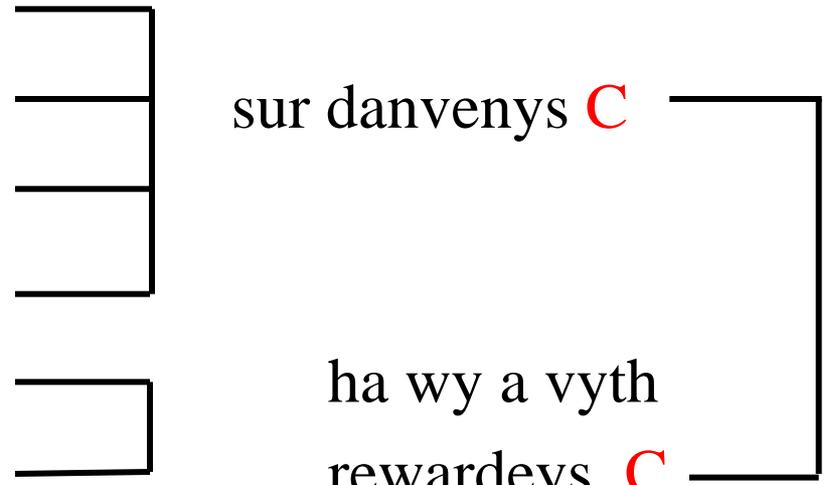
sur danvenys

C

ha wy a vyth

rewardeys

C

Patron S8 (3)

Yn *CW*, an furvyas yw diw goloven;
an rymyow yw ABABC|DDC|

CW.0334-0341

gallas lucifer droke preve **A**

mes an nef tha dewolgowe **B**

ha lemyn vn y lea ef **A**

me a vyn heb falladowe **B**

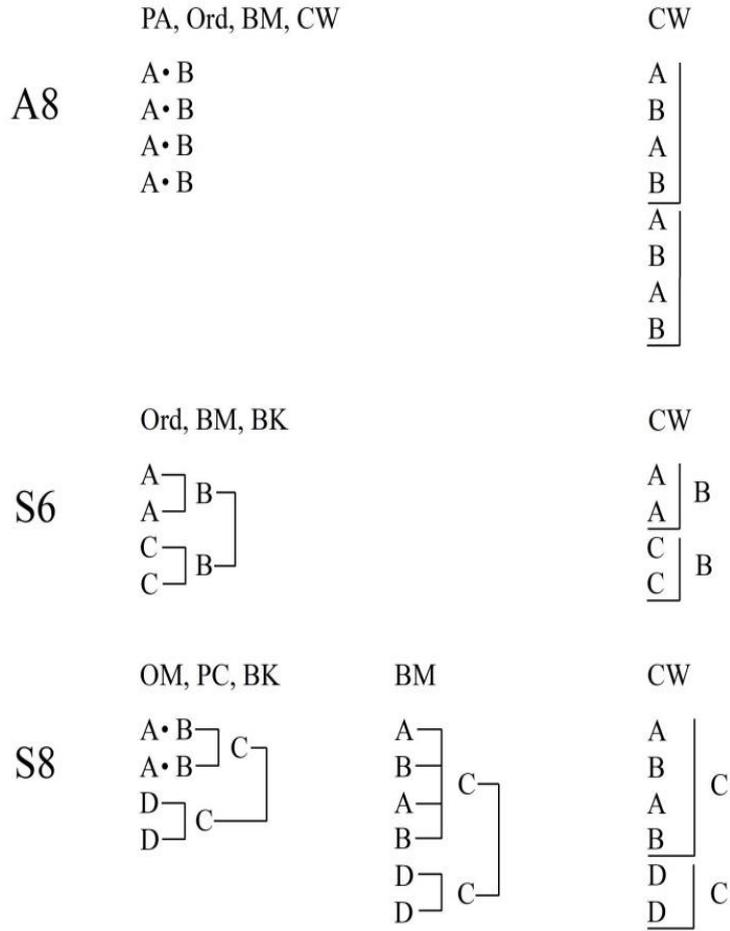
vn dean formya **C**

in valy ebron devery **D**

rag collenwall aredy **D**

an le may teth anotha **C**

Oll an furvyansow

- Rag S6 hag S8, *Ord*, *BM* ha *BK* a wra devnydh a grommvaghow.
- *CW* a worr an daffar yn diw goloven.
- Dell hevel, ny welas awtor *CW* an gwariow erell.
- Hemma a brof bos *CW* skrifys wosa diwedh Glasnedh yn 1549.

PATRONYOW NOWYDH YN CW

Dew batron nowydh yw kevys yn CW:

- S_x $ABABC\underline{C}|DEDEC\underline{C}|$
- R_8 $AAB\underline{B}|CDCDB\underline{B}|$

Patron Sx (1)

Gwers A8 yn OM a veu treghys yn diw
rann yn CW, ha diw linenn moy keworrys

OM.0925-0932

ow spyrys ny dryc nefre
yn corf map den vyth yn beys
ha reson yv ha prage
rag y vos kyc methel gurys

nynsus den ort ov seruye
len ha guyrion me a greys
yn ol an beys sav noe
hay wrek hay flehes keffrys

A
B
A
B

A
B
A
B

CW.2220-2229

an sperys ny drige neffra
in corf mabe dean v^t in byes
ha reason ew ha praga
rag y voos kyg medall gwryes
[ha pur vrotall gans henna](#)

nynges dean orthe ow seruya
len ha gwyrrian sure pub pryed
saw noye in oll an bysma
hay wreag hay flehys keffrys
[ow bothe ythew in della](#)

A
B
A
B

A
B
A
B
A

Patron Sx yn *OM*

OM.1271-1276

dyuythys of • theth volungeth

A

B

arluth porth cof • yn deyth dyweth

A

B

lauar thymmo • pandra wrama

D

E

yn guraf ytho • scon yn torma

D

E

am enef vy

C

yn pur deffry

C

- An linnenow oll a's teves peder syllabenn.
- An furvyas yw dihaval diworth *CW*.

2 × A4 + 2 linenn (1)

Omnia eth linenn re beu kemmerys diworth OM.,
hag ystynnys dre geworra diw linenn arall.

OM.

=A4

0257 adam adam pandra wreth /

0258 prag na theth thum wolcumme /

0259 drefen ov bos noeth hep queth /

0260 ragos yth yth the gvthe /

=A4

0261 pyw a thysquethes thyso /

0262 the vos noeth corf tros ha bregth /

0263 lemyn an frut grath nath fo /

0264 mones thy dybry hep pegh /

CW.

0865 adam adam pandra wreth /

0866 prage ny theth thom welcomma /

0867 drefan ow bos nooth heb queth /

0868 ragas ytheth tha gutha /

0869 yn tellar ma /

0870 pyw a thysquethas thyso /

0871 tha vos noth tryes corf ha bregth /

0872 lemyn an frute grace navo /

0873 monas the thibbry heb peyghe /

0874 prag y wresta in della /

2 × A4 + 2 linenn (2)

adam adam pandra wreth
prage ny theth thom welcommma

drefan ow bos nooth hep queth
ragas ytheth tha gutha
yn tellar ma

pyw a thysquethas thyso
tha vos noth tryes corf ha breg
lemyn an frute grace navo
monas the thibbry heb peyghe
prag y wresta in della

thyma ve why a rose gwreag
hona yw all tha vlamy

FATHER

Adam, Adam, what are you doing?
Why do you not come and welcome me?

ADAM

Because I am naked, without clothing,
I went to hide from thee
in this place.

FATHER

Who showed you
that you are naked, foot, body and arm?
except the fruit which you have no right
to go and eat except in sin?
Why did you do so?

ADAM

Thou gavest me a wife.
She is entirely to blame.

2 × A4 + 2 linenn, po Sx ?

CW.0429-0438

Rag he[^]na oll an vengens   A
a allaf tha brederye   B
me a vyn goneth dewhans   A
der neb for a vras envy   B
nÿ wraf vrÿ w^rbyn pewa   C

-----
me a wore yma formys   D
gans an tas yn dean a bry   B
havall thotha ythew gwryes   D
oll y gorffe in pur semblÿ   B
ny allaf perthy henna   C

LUCIFER

Therefore all the revenge
I can think up
I will wreak at once
in some form of bitter spite.

I don't care whom it is against.

I know that there has been created
by the Father a man from clay.
He is made like him,
the whole of his person very handsome.

I cannot tolerate that.

Sx yn tiogel

CW.0419-0428

Gallas genaf hager dowle   A
tha pytt effarn mes an nef   B
ena me a theke an rowle   A
ha lemyr in payne p^r greif   B
ythesaf a thewer nefra   C

-----
nynges thymo remedy   D
an trespas ytho mar vras   E
nŷ amownt whelas mercye   D
my a wore nŷ vyn an tase   E
ow foly 3[y]^mo gava   C

LUCIFER

I have had a terrible ejection
from Heaven into the pit of Hell.
There I was in command,
and now in very grievous torment
am I, which will last for ever.

There is no way out for me.
The sin was so great.
It is useless for me to seek mercy.
I know that the Father will not
forgive me my folly.

Patron R8 yn CW

CW.0646-0653

Rag he[^]na benynvas eva **A**

genas ny va[^]naf flattra **A**

kooll ge thym men tha gesky **C**

mar mynta bos exaltys **D**

poken sertayne venarye **C**

why a vyth avell flehys **D**

AAB|CDCDB|

na ny vanaf usya gowe **B**

bo yn assentys te a glow **B**

Yma 14 gwers a'n par ma yn CW.

Patron R8 yn *OM*

OM.1983-1988

dyskynnough ketep map pron

A

ote a gvel theragon

A

yn enour bras • dagan dev mur

C

D

an gvel a ras • thyworth an lur

C

D

glas ov tevy

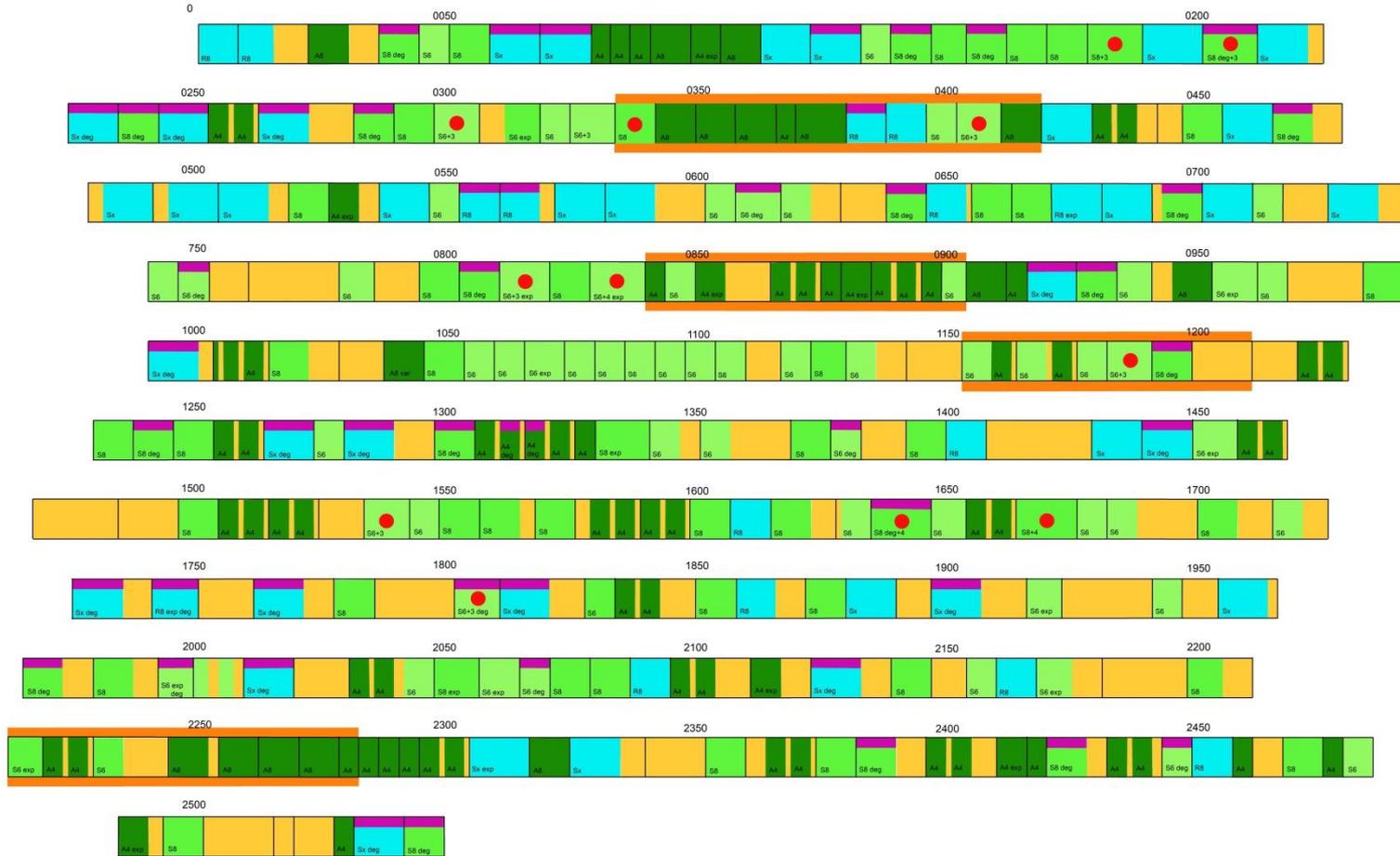
B

guraf the drehy

B

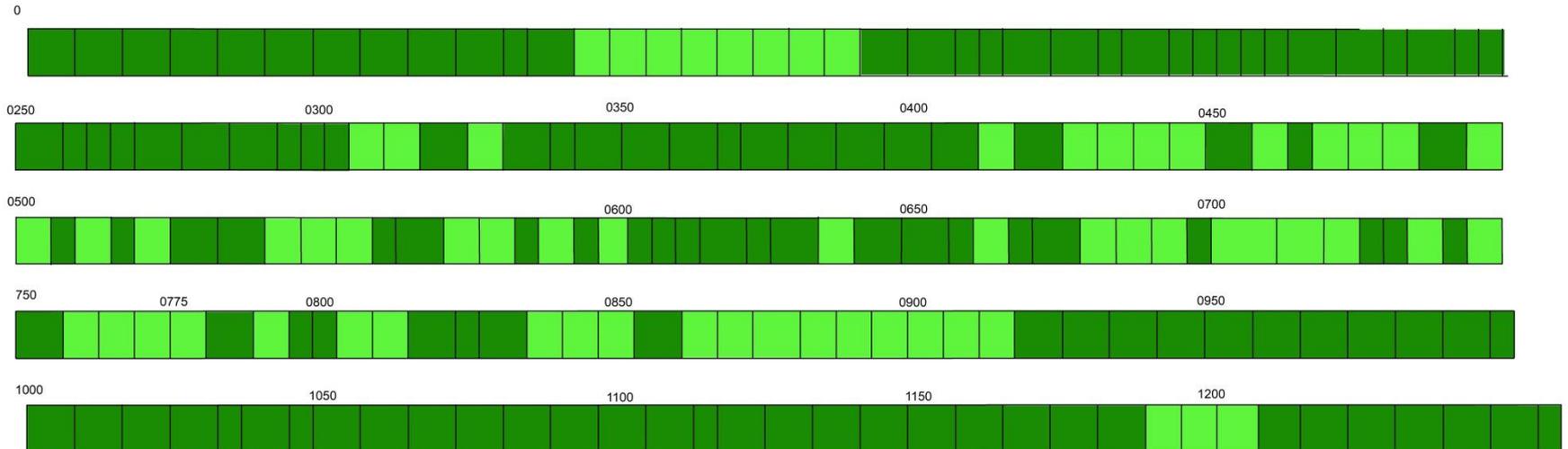
- Nyns eus marnas dew ensampel yn *OM*
- Y hyllons bos gwelys avel varienn a S6

Gwersow yn CW

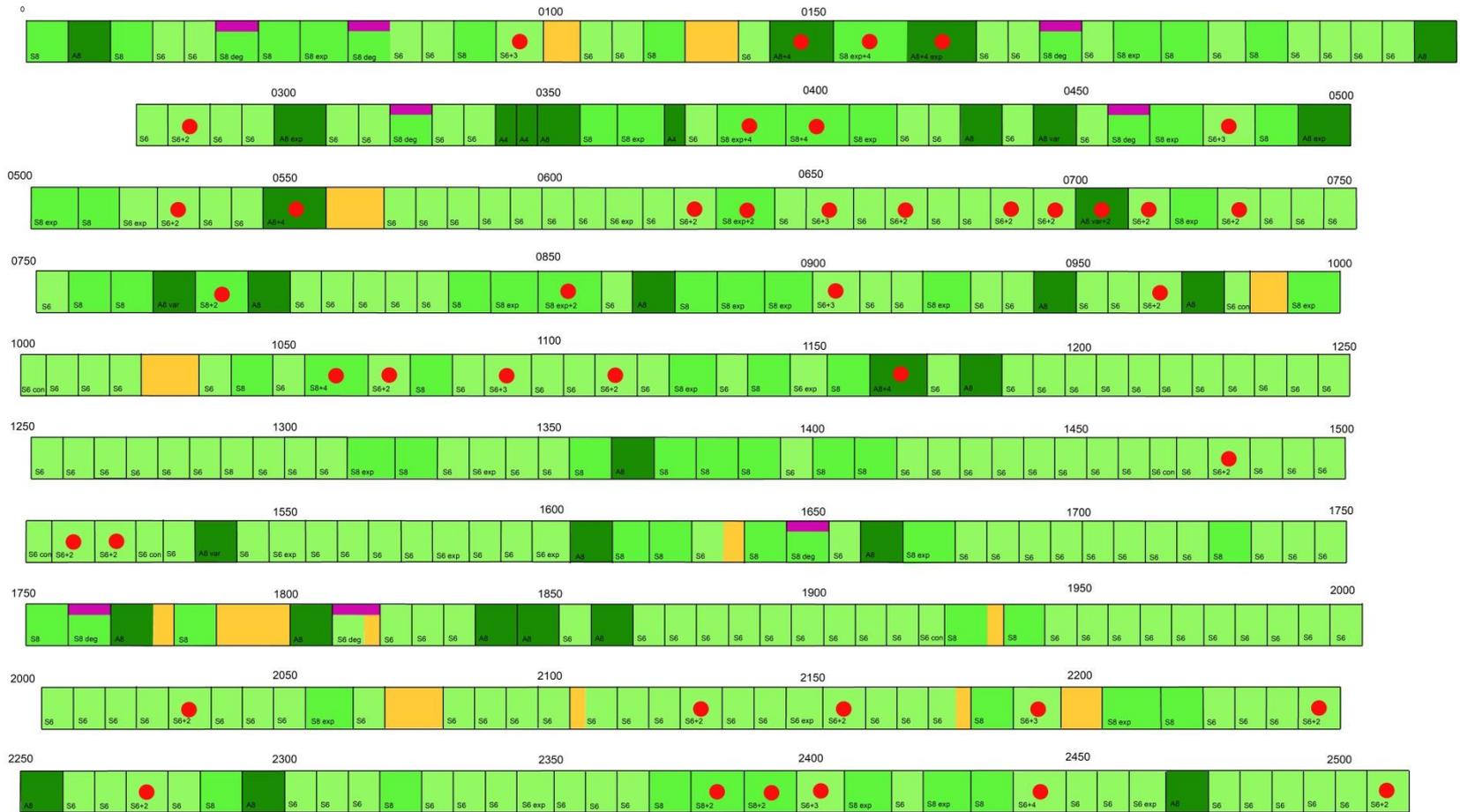

Gwersow yn *OM.0001-1255*

An patronyow yw A8, A4 ha S6 hepken
Nyns eus S8, na ystynnansow na legransow

Gwersow yn *BM* dydh 1

Gwersow yn BM

- Yma nebes ystynnansow ha legransow
- Yma nebes furvyow anaswonnadow
- Nyns eus lies A8

Mes dre vras an skeusenn yw liwys gwyrddh:
kemmusk a S6 hag A8

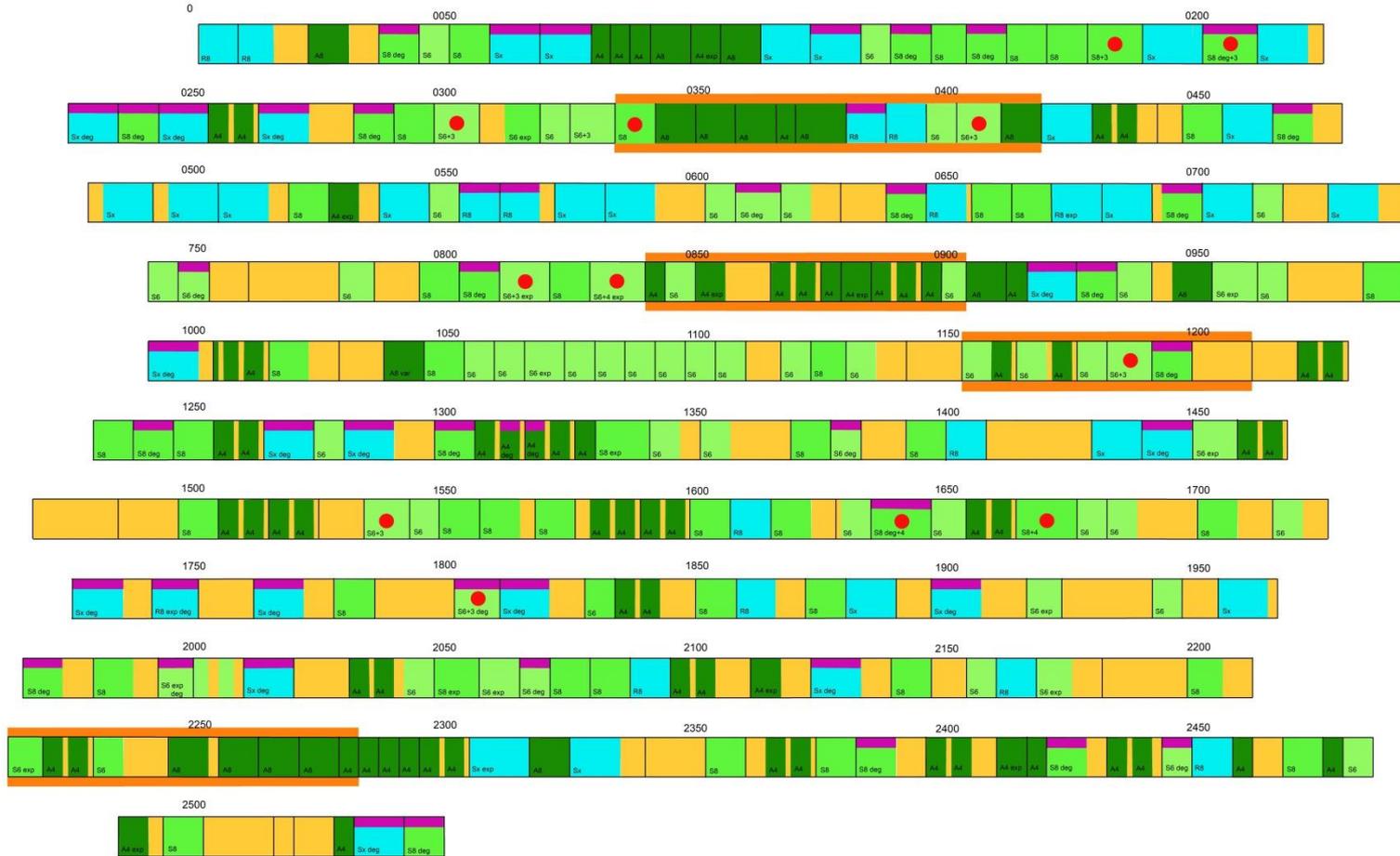
Gnasow an gwariow (1)

	OM	BM	BK	CW
gworsow A8	kemmyn	tanow	nyns eus	tanow
gworsow S6	kemmyn	kemmyn	kemmyn	kemmyn
gworsow S8	nyns eus	kemmyn	kemmyn	kemmyn
ystynnansow	nyns eus	kemmyn	tanow	tanow
gworsow Sx	pur danow	nyns eus	tanow	kemmyn
gworsow R8	pur danow	nyns eus	nyns eus	kemmyn
legransow	nyns eus	tanow	nyns eus	kemmyn
anaswonnadow	pur danow	tanow	pur danow	kemmyn

Gnasow an gwariow (2)

- *CW* yw diaval diworth an gwariow erell.
- Gwersow legrys yw kemmyn.
- Gwersow *Sx* hag *R8* yw kemmyn.
- Ny yll rann vras an daffar bos klassys avel gwersow hengovek aga fatron.

Gwersow yn CW

Dihevelepter yn CW

- Nyns eus saw tressa rann an tekst gwrys a wersow hengovek A8, A4, S6, S8.
- Tressa rann yw gwersow Sx, R8 ha legransow.
- Ha ny yll ken dressa rann bos dielvennys yn gwersow aswonnys.
- Res yw mires orth CW yn maner dihaval.

TROGHENNOW YN CW

- Nyns yw an daffar yn *CW* restrys yn gwersow, avel y'n gwariow erell.
- Restrys yw yn troghennow 'segments'
- Rag avonsya gans an hwithrans, res yw studhya an troghennow ma.
- Yma rymow-korf y'n koloven gledh ha rymow-lost y'n goloven dhyghow.

Eghennow a droghennow

Yma teyr eghenn dhiblans:

ABAB, **AAB** hag **ABABC**

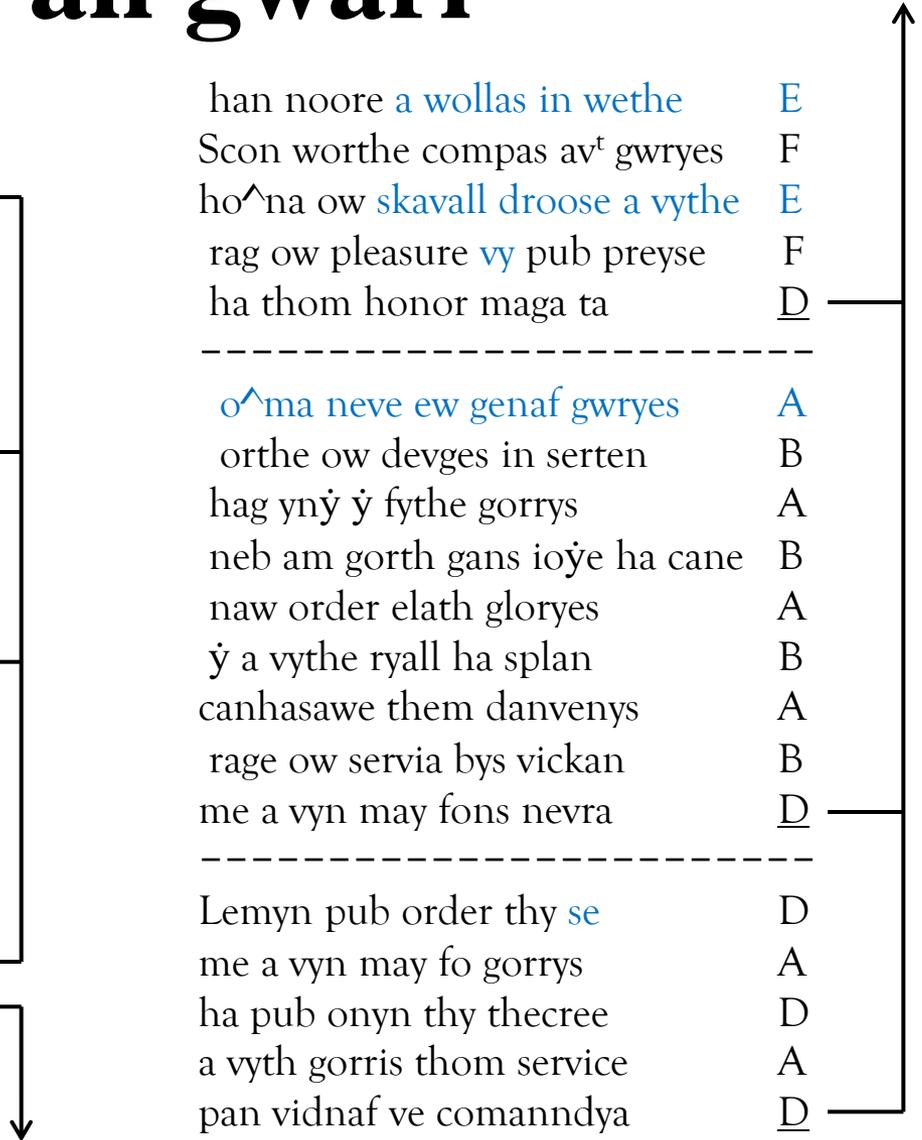
Gorrays war-barth y hwrons gwersow:

- **ABAB = A4**   **ABAB + ABAB = A8**
- **AAB + AAB = S6**   **ABABC + DDC = S8**
- **AAB + CDCDB = R8**
- **ABABC + DEDEC = Sx**

Derow an gwari

	Ego sum Alpha et Omega	A
	heb dallath na dowethva	A
	pur wyre me ew	<u>B</u>
A	O^ma avy than clowdes	C
B	w ^r face an dower in sertan	D
A	Try person yn idn dewges	C
B	ow kys raynya bys vickan	D
C	in mere honor ha vertew	<u>B</u>

D	me hawe mabe han spiris sans	A
D	Try ython in vn substance	A
C	comprehendys in vdn dew	<u>B</u>
-----		
	me ew henwis dew an tase	C
	ol gollousacke dres p ^b dra	D
	Skon y fythe gwrys der ow rase	C
	neve place ryall thom trigva	D
	hawe thron setha owe bothe ewe	<u>B</u>
	may fo he^na	<u>D</u>

	han noore a wollas in wethe	E
	Scon worthe compas av ^t gwryes	F
	ho^na ow skavall droose a vythe	E
	rag ow pleasure vy pub preyse	F
	ha thom honor maga ta	<u>D</u>
-----		
	o^ma neve ew genaf gwryes	A
	orthew ow devges in sertan	B
	hag ynÿ y fythe gorrys	A
	neb am gorth gans ioÿe ha cane	B
	naw order elath gloryes	A
	y a vythe ryall ha splan	B
	canhasawe them danvenys	A
	rage ow servia bys vickan	B
	me a vyn may fons nevra	<u>D</u>

	Lemyn pub order thy se	D
	me a vyn may fo gorrys	A
	ha pub onyn thy thecree	D
	a vyth gorris thom service	A
	pan vidnaf ve comandya	<u>D</u>

Chaynys a rimyow-lost

ew	vertew	dew	ewe			
0003	0008	0011	0016			
			henna	ta	nevra	commandya
			0017	0022	0031	0036
dyth	vyth					
1730	1735					
	negys	paradice	kevys			
	1736	1741	1744			
			ma	ena	tra	
			1745	1746	1755	
					ena	awartha
					1756	1761

AAB|CCB|DDB hag

AAB|CCBD|BBD

CW.0298-0306

Dewne w^rbarth an nawe order A

hellyn yn mes Lucyfer A

a thesempys mes an nef B

Ty chet gwraf tha examnya C

prage ẏ fyn dew ow damnya C

ha me mar gollowe ha creif B

Rag ẏ bosta melagas D

hag in golan re othys D

der reson thys me a breif B

CW.1341-1350

A Cayme te a fylles mear A

rag gwethell an keth obar A

ragtha ythos malegas B

-----
agen tase ha mam eva C

lower ẏ mowns ẏ ow murnya C

ganssy ny vyth ankevys B

an murder bys venarẏ D

-----
kebmys ew ganssy murnys B

aga holan ew terrys B

rag cavow methaf ẏ dy D

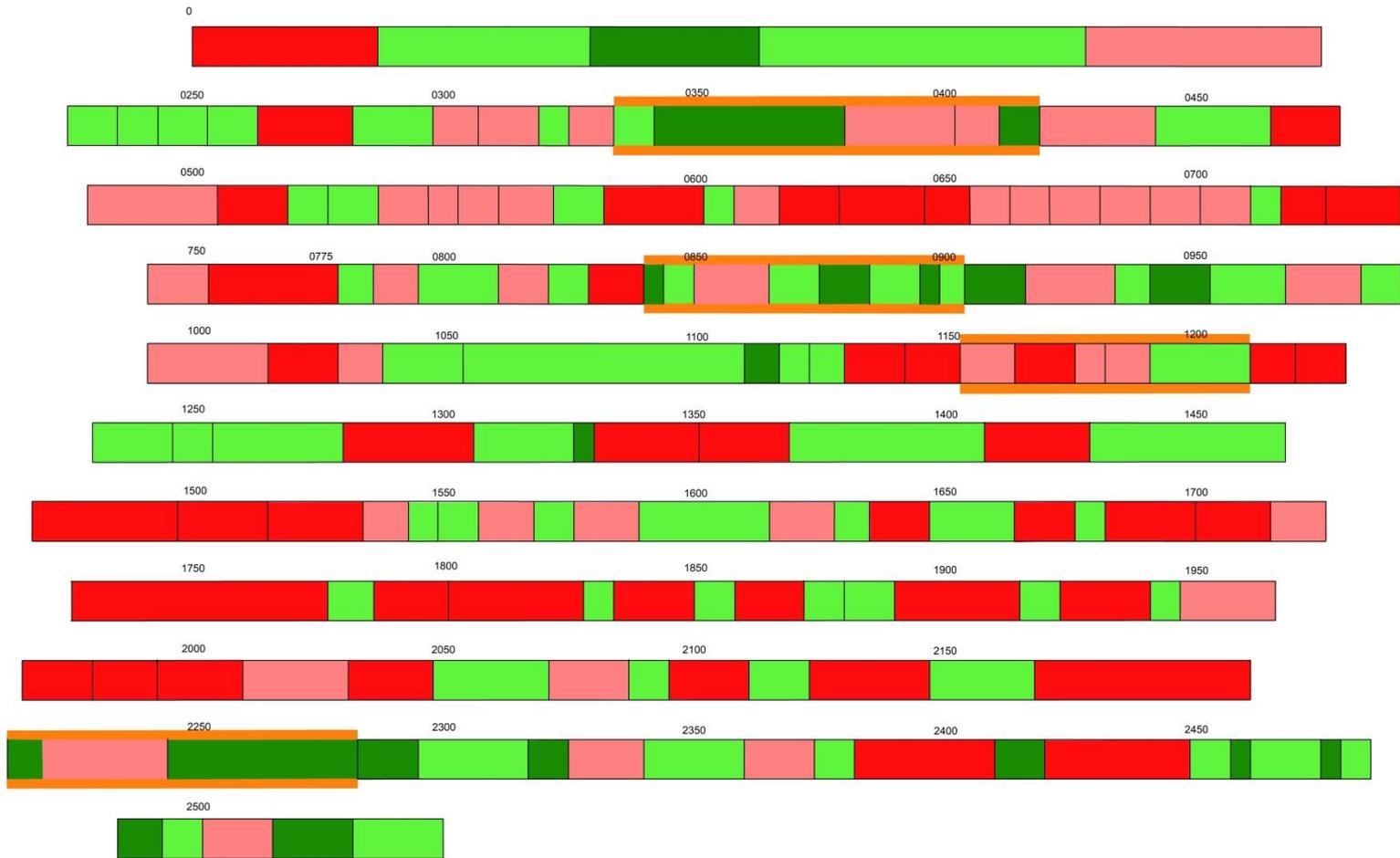

Gisyow yn CW (1)

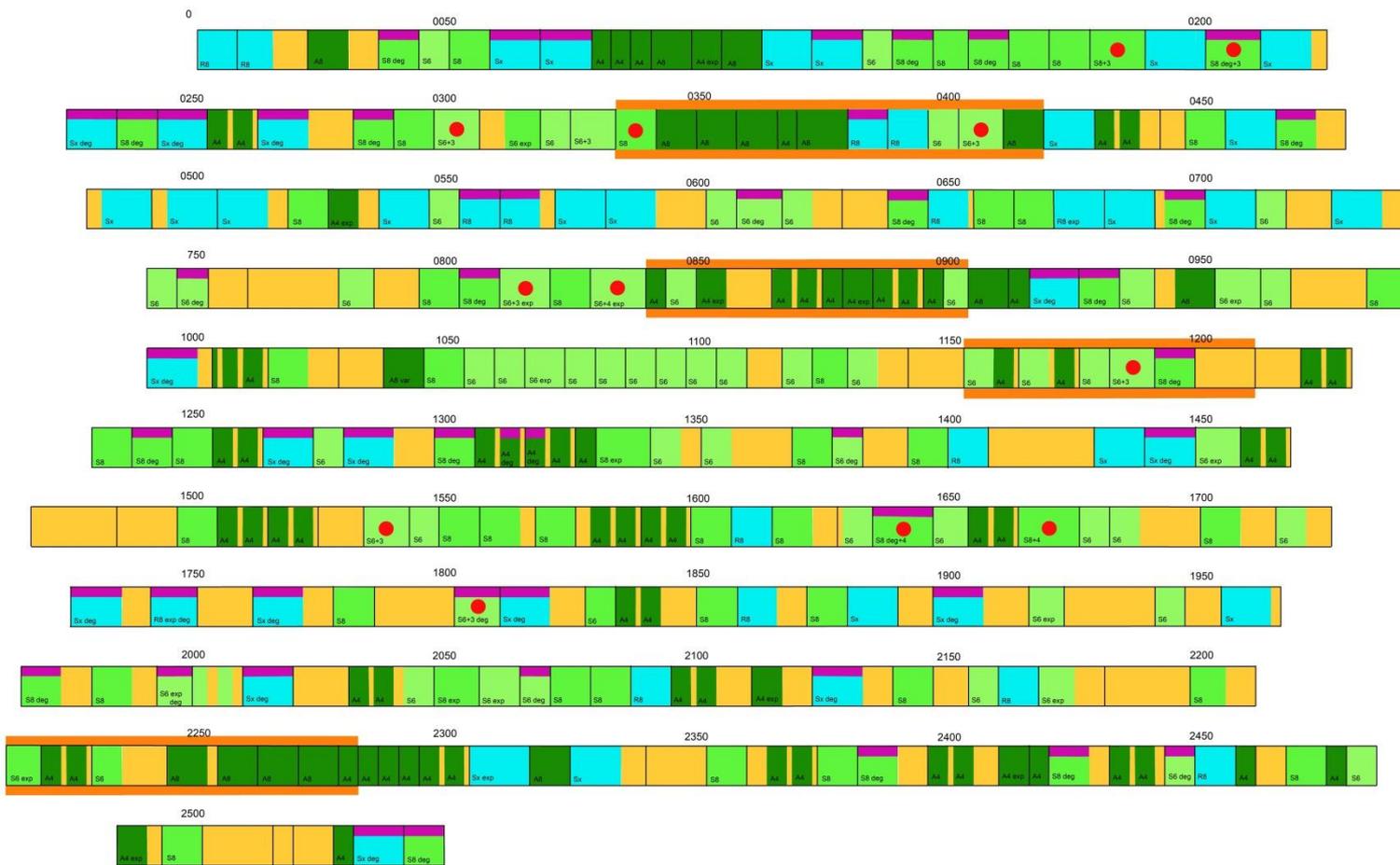
Pub gwers yn CW (hag y'n gwariow erell)
a yll bos gorrys yn onan a beswar gis

	Gis	Troghennow	Rimyow- lost	Rimyow-kolm	Patronyow
	eylyansek	onan	mann	mann	A8, A4
	diw grommvagh	diw	dew	mann	S6, S8, R8, Sx
	lies rim-lost	teyr po moy	tri po moy	mann	
	chaynek	diw po moy	dew po moy	onan po moy	

Gisyow yn CW (2)

Gwersow yn CW

A wrug Jordan skriffa CW?

- Jenner (1904) a skrifas a-dro dhe Jordan:
“He may have been merely the transcriber”.
- Neuss (1983) a skrifas: “Since the manuscript is a fair copy, William Jordan was probably only the scribe”
- Williams (1995) o diogella: “He was clearly copying from an earlier exemplar”

Jordan a gammskrifas (1)

Öll gæmb ömör on berlentij }
y tgefas hot dorro m tase }
Sphuma ob an howle doborre }
why a yll w bawge gwolab }
oro kofis stann p prays

Key Vänaß ortg dals na moy }
Dob tgom statma monas mo }
gona or on tgonle }
Dobory: }
~~Öll gæmb ömör on berlentij~~
muga brab do aboll dorra }
mo a gomannid w but forro }
mynd ob yw norß }
tgom gwortya }

Jordan a gammskrifas (2)

Diwedh folenn 2r

Oll gans ower ow terlentry
y thesaf heb dowte in case
splanna es an howle deverye
why a yll w^rbarthe gwelas

ow bosaf sertayn p^b preyse

Derow folenn 2v

Ny va[^]naf orth eale na
dos thom statma menas me

henna ew ow thowle
devery

~~Oll gans ower ow terlentry~~
maga vras ove avele dew
me a gomand w^r bub tew

myns es yn neif
thom gworthya

Jordan a skrifas erbynn an rim

Yma a-dro dhe 45 kas le ma na wrug Jordan vri orth an rim. Yth esa ow tasskrifa an daffar herwydh y leveryans ev. Otta nebes anedha:

Rim	Kynsa ger-rim	Nessa ger-rim pan veu gwrys	Sowsnek	Ger skrifys gans Jordan
<i>Ra</i>	oma	*calla	if I can	callaf
<i>Ra</i>	omma	*thotha	to him	thozo
<i>Rys</i>	ankevys	*mylygys	cursed (ptcpl.)	malegas
<i>Ran</i>	gwethan	*a van	above	a vadm
<i>Ram</i>	Adam	*cam	crooked	cabm
<i>Ras</i>	warnas	*lavaras	said	leveryys

Mar ny veu CW skrifys yn 1611, p'eur y feu skrifys?

- wosa c.1525 (herwydh an teudhansow)
- wosa 1549 (diwedh kollji Glasnedh)
- My a grys y feu skrifys yn reyn an Vyghternes Maria (1553-1559), hemm yw an keth termyn hag oberenn Treger.

CW yw dihaual

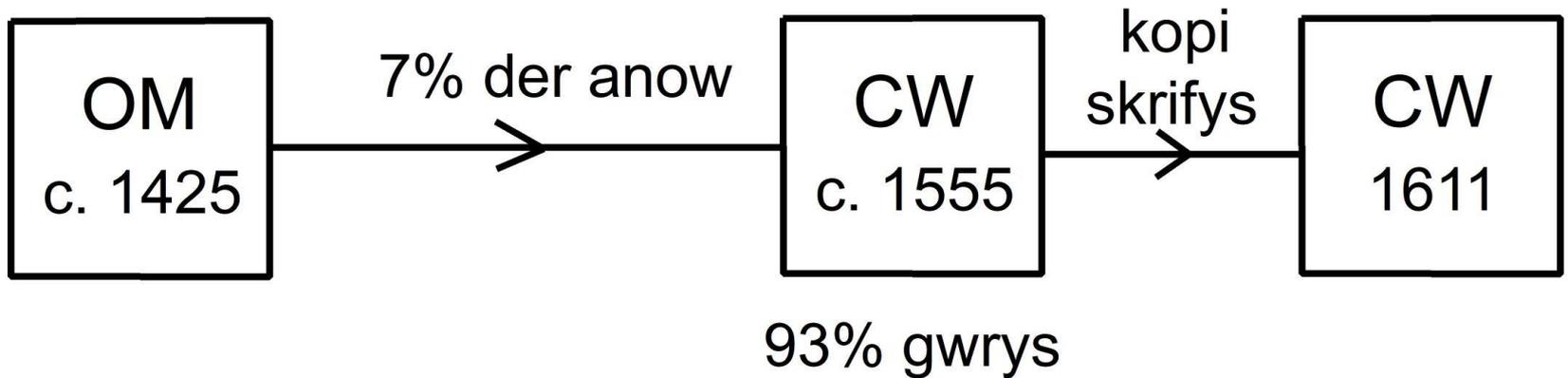
Gwariow erell

- Skrifys kyns 1549
- Kelmys gans Glasnedh
- Kevarwoedhyow Kernewek
- > 90% A8, A4, S6, S8
- Sx hag R8 yw tanow
hag arbennik
- Legransow yw tanow
- Gwrys yn gwersow
(*stanzas*)

Creacion of the World

- Skrifys wosa 1549
- Gwrys wosa Glasnedh
- Kevarwoedhyow Sowsnek
- 30% A8, A4, S6, S8
- Sx hag R8 yw kemmyn
- Legransow yw kemmyn
- Gwrys yn troghennow
(*segments*)

Tybyansow nowydh

SYWYANSOW

- Den, neb re warisa Duw yn *OM*, a dhros ~180 linenn dhe *CW*.
- Yma chons bras an keth den na dhe wruthyl remnans a *CW*.
- Ny aswonni ev an gis koth dhe skrifa gwersow; y aswonnvos o der anow.
- Ev a wrug an gwari a-dro dhe'n vlydhen 1555.
- Jordan a'n dasskrifas yn 1611, gans chanjyow.

Gonn meur ras dhe

- **Keith Bailey**, neb a worras tan yn ow holonn dhe studhya *Gwrians an Bys* yn kynsa le;
- **Ben Bruch**, neb a ros dhymm dasskrif an oberenn rag y dhoktorieth;
- **Hwi**, ow goslowysi dre [Zoom](#)